

D. 3. februar 2020

Hand out ved foretræde for Udvalget for Landdistrikter og Øer samt Miljø- og Fødevarerudvalget d. 5. februar 2020

Introduktion: hvad er problemet? De danske landskaber er under voldsomt pres:

- Klimaforandringerne medfører et forandret landskab. Grundvandet er steget 1 meter på 30 år.
- Fald i biodiversitet; pressede naturtyper og tab af arter. 95 % af naturtyperne er i ugunstig tilstand.
- Lang vej til at opfylde målene for god tilstand i vandløb, kystvande, havet og grundvand.
- Dårligt arronderede landbrug belaster lokalsamfund og infrastruktur og er en omkostning for landmanden. Jordfordeling kan skabe bedre bedrifter og øge rentabiliteten.
- Fraflytning fra de mindre byer.
- Pres på arealerne fra skov, vindmøller, solceller, infrastruktur sommerhusområder og byzone.

Det danske landskab har været en politisk og administrativ slagmark, hvor forskellige interesser står i vejen for udvikling og en fornuftig brug af vores midler og ressourcer.

13 parter – fra Bæredygtigt Landbrug til Danmarks Naturfredningsforening – arbejder sammen om fælles løsninger for fremtidens bæredygtige landskaber. Løsningerne er udviklet og afprøvet i tre pilotprojekter og et fjerde er i gang.

1. **Glenstrup Sø-projektet: Fælles Forandring.** Problemer: Dårligt samarbejde mellem kommunen og lodsejere spændte ben for løsninger og udvikling af områdets natur- og herlighedsværdier. Muligheder: En facilitatorfunktion, sammensat på tværs af sektorer og aktører har styrket tillid og legitimitet. Kombineret med spiderweb-tilgangen har vi afdækket landskabets multifunktionelle potentialer og kortlagt synergierne mellem dem. Fælles viden har været en forudsætning for at styrke landskabets muligheder og løfte dialogen med lodsejere og lokalområdet.
2. Formidling af landskabets potentialer og inddragelse af lokale aktører i Råd for Lokal Forandring har skabt lyst til at forbedre landskabet og lokalområdet i fællesskab på tværs af lodsejere og øvrige borgere. Der er taget fat på en lokal udvikling, der samtidigt er en driver for at opfylde mål for miljø, klima og natur. Det er en projektilgang – et enzym – til at skabe Fælles Forandring og pionerånd om løsningerne på et lavt konfliktniveau. Og det handler ikke *kun* om jordfordeling, det kommer også til at handle om fællesskaber og et bedre og mere meningsfuldt liv på landet.
3. Tilgangen i Fælles Forandring har vendt udfordringer til muligheder og skabt tillid mellem facilitatorfunktion og Råd for Lokal Forandring. Tilgangen har igangsat en kulturforandring, politisk og administrativt, og har f.eks. sat direkte aftryk på, hvordan kommunen vil tænke planlægning i det åbne land i fremtiden. Lavbundsjorder er et krydsfelt, hvor der er synergi mellem indsatserne for klima, miljø og biodiversitet. Men vi kan ikke udtage lavbundsjorder uden at inddrage andre arealer i jordfordelingen og dermed skabe en samlet lokaludvikling. Og en samfundsøkonomisk analyse gennemført af Københavns Universitet (baseret på Finansministeriets regnemodeller) viser, at projektet giver samfundsøkonomisk overskud – fordi det er multifunktionelt.
4. **Afslutning:** Hvis de ambitiøse målsætninger for klima, miljø og natur skal nås, kræver det en organisering, som effektivt og motiverende kan understøtte gennemførelse af mange projekter som Fælles Forandring i hele landet på en gang. Kommuner, landbrugets organisationer og de grønne organisationer er klar. En sådan tilgang berører områder fra min. tre ministerier; Erhvervsministeriet, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet samt Miljø- og Fødevarerministeriet.

Spørgsmål til overvejelse

- *Hvordan skabes en dynamisk og effektiv koordinering mellem disse ministerier af indsatserne, der samlet skal skabe fremtidens bæredygtige landskaber?*
- *Hvordan skabes et partnerskab mellem staten og organisationer om at drive denne udvikling med mærkbare effekter?*
- *Kan der skabes en organisering, som tilgodeser disse to centrale forhold, og som fremmer at omstillingen bliver samfundsøkonomisk og tiltrækker investeringer og bidrag fra såvel erhvervsliv som fonde på projektniveau?*

N.B. Mariagerfjord Kommune vil meget gerne være vært for de relevante folketingsudvalg i forhold til at opleve projektet og møde de deltagende parter.

Syv principper for en jordreform med flersidige samfundsgevinster

Parterne i Collective Impact *Fremtidens bæredygtige landskaber* har henvendt sig til regeringsudvalget for Grøn Omstilling med syv principper for en jordreform med flersidige formål.

1. **En helhedsorienteret tilgang til brugen af landskabet i fremtiden på baggrund af faglig viden og lokal inddragelse.** Vi har udviklet en forskningsbaseret metode til potentiale vurdering og evaluering. En flersidig tilgang kan understøtte en omstilling, som både gavner den enkelte landmand og løser samfundsopgaver varigt og effektivt.
2. **Organisering af en dansk model, der hviler på folkeoplysning, lokaldemokrati og ejerskab.** Når nationale målsætninger skal omsættes til lokale forandringer, er lodsejere og lokalsamfundet en afgørende ressource i forhold til at få tingene til at ske. Lokalt ejerskab og lavt konfliktniveau er forudsætninger for gode resultater.
3. **Nødvendig økonomi.** En milliard til en start. Nye penge i kombination med oprydning og sammenlægning af eksisterende støtteordninger.
4. **Brug for bedre incitamenter.** Lodsejermotivation for at bringe arealer i spil er afgørende for volumen og hastighed i klima-, miljø- og biodiversitetsløsninger.
5. **Nedbryd barrierer.** Generationsskiftet i landbruget er et vindue for forandringer, men skatte- og pensionsregler er en barriere.
6. **Skab landfornyelse gennem planlægning.** Et nyt arealpuslespil må hvile på tværfaglig viden om landskaber og deres anvendelsesmuligheder. Løsningen af vigtige, nationale problemer er samtidig en anledning til at til skabe fornyelse og udvikling i såvel landbrugserhvervet som landdistrikter.
7. **En jordreform med flersidige formål kvalificeres, gennemføres og forankres i et partnerskab mellem staten og interessenter.** Der sker bedst i form af en jord- og klimafond med repræsentanter fra de vigtige stakeholders. Der er nu en enestående mulighed for at udrulle en jordreform i et nyt, konstruktivt samspil, hvor fonden driver og kvalitetssikrer de nødvendige forandringerne ved tilskud og samspil med lokale projekter.

Link til de syv principper for en jordreform med flersidige samfundsgevinster: <https://collectiveimpact.dk/~media/collective%20impact/jordfordeling/faelles%20anbefalinger/20190918%20principper%20for%20en%20multifunktionel%20jordreform.pdf?la=da>